

Regeringens riktlinjer för uppgifterna som överförs till landskapen

Regeringen har beslutat om de uppgifter som ska överföras till de självstyrande områden – landskap – som avses i 121 § 4 mom. i grundlagen (beslutet om samordningen av landskapsförvaltningen och statens regionförvaltning som avses i statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram, s. 30 i regeringsprogrammet). Lösningen förverkligar de riktlinjer som regeringen gav den 7 november 2015 om den fortsatta beredningen av social- och hälsovårdsreformen och grundandet av självstyrande områden samt om de självstyrande områdenas områdesindelning.

Från och med den 1 januari 2019 grundar sig landskapens uppgifter på en tydlig arbetsfördelning mellan kommunen, landskapet och staten. Den framtida arbetsfördelningen:

– **kommunerna är samfund för lokal delaktighet, demokrati, bildning och livskraft** som sköter självstyrda uppgifter som beslutats av invånarna (**allmänt verksamhetsområde**) och lokala uppdrag som stiftas i lag. Även i fortsättningen kommer kommunerna i enlighet med principerna i lagstiftningen att ha ansvar för att sköta och främja sysselsättningen. Kommunen har fortfarande ansvar för: att främja kompetens och bildning, att främja hälsa och välfärd, idrott, kultur och övriga fritidstjänster, ungdomssektorn, den lokala näringspolitiken, markanvändningen, byggandet och stadsplaneringen.

– **landskapen ansvarar för social- och hälsovården, räddningsväsendet, miljö- och hälsoskyddet, regionala utvecklingsuppgifter och uppgifter som relaterar till att främja näringarna, ledningen och planeringen av områdesanvändningen, främjandet av landskapets identitet och kultur** samt övriga regionala tjänster som övergår till landskapet på basis av landskapslagen.

– **staten ansvarar för att upprätthålla och utveckla rättsstaten, trygga och utvärdera de grundläggande rättigheterna, säkerhetsuppgifter, internationella och nationella uppgifter, samt för att övervaka jämställdheten och allmänna intressen.** Principen inom statens förvaltningsuppdrag är nationell behörighet även då uppdragen kräver regional eller lokal närvaro. En annan princip inom statens förvaltningsuppdrag är tillämpningen av nationellt enhetliga verksamhetsätt och lösningspraxis.

Uppgifter som överförs till landskapen

I enlighet med regeringens riktlinjer från den 7 november 2015 och på basis av beredningsarbetet överförs följande av kommunernas, landskapsförbundens, närings-, trafik- och miljöcentralernas (NTM-centralernas) och regionförvaltningsverkens (AVI) uppgifter till landskapen:

- 1) Landskapsförbundens alla lagstadgade uppgifter överförs till landskapen. Detta betyder att de regionutvecklingsmyndighetens uppgifter och alla uppgifter som hör ihop med utvecklingen av regionerna som avses i lagen om utveckling av regionerna och finansiering av strukturfondsverksamheten (7/2014) samt alla uppgifter som enligt övriga lagar tillhör landskapsförbunden överförs till landskapen. Efter att uppgifterna överförts kan alla medlemskommuner upplösa de existerande samkommunerna som utgör landskapsförbunden.

Huvudparten av NTM-centralernas uppgifter överförs till landskapen. De uppgifter som är beroende av rättsprövning utan en regional aspekt, som utgör övervakning av staten eller allmänna intressen, eller som har riksomfattande inverkan, organiseras inom statsförvaltningen. NTM-centralerna och arbets- och näringsbyråerna läggs ner, och tjänsterna de ansvarat för överförs till landskapet.

I ordnandet av arbets- och näringstjänsterna utnyttjas modellen med separat ordnare och producent. I regel kommer landskapen överens om produktionen av arbets- och näringstjänster med producenter från kommunerna, privata eller tredje sektorn som uppfyller de lagstadgade kriterierna. På det viset vill man utnyttja kommunernas kompetens och potential att främja tillväxten och sysselsättningen på området. Detaljerna för genomförandet och finansieringen av modellen preciseras under den fortsatta beredningen. I speciallagstiftningen som justeras i samband med reformen och i verkställandet av reformen framhävs kommunernas roll i sina lokala livskraftsuppgifter.

Under 2017 och 2018 genomförs regionala försök med sysselsättningstjänster som fokuserar på arbetssökande och arbetsgivare. Riktlinjer om försökens innehåll utarbetas separat under 2016.

Av NTM-centralernas uppgifter överförs innovations- och uppfinningsverksamheten, utvecklings- och koordineringsuppgifterna

som berör internationaliseringen av affärsverksamheten, samt uppgifter som berör små energistöd till TEKES.

Miljöförvaltningens tillstånd, miljötillsynen och naturskyddet blir statens uppgifter och samlas från NTM-centralerna och regionförvaltningsverken till statens nya riksomfattande regionförvaltningsverk, medan vatten- och havsskyddet flyttas till landskapen. Därmed sköter landskapen uppgifter som fastställts för dem inom följande branscher: områdesanvändning, styrning av byggandet, vård av kulturmiljön, användning och vård av vattenresurserna samt vatten- och havsvård. Dessutom är det landskapens uppgift att producera och sprida information om miljön samt förbättra miljömedvetenheten och utföra miljö-, vattenförsörjnings- och vattendragsarbeten.

Utvecklings- och förvaltningscentret KEHA, som sköter NTM-centralernas och arbets- och näringscentralernas personal-, ekonomi- och dataförvaltning samt utvecklingsuppgifter, i synnerhet nationella servicekoncept, blir landskapens gemensamma serviceenhet, som även kan ha sina egna offentliga förvaltningsuppgifter. I fortsättningen integreras KEHA som en del av landskapens gemensamma serviceenheter.

- 2) Landskapsförbundens och NTM-centralernas uppgifter gällande EU:s strukturfonds- och övriga EU-stöd.
- 3) Räddningsväsendet; ordnandet av räddningsväsendet och akutvården riktas till de fem landskap som upprätthåller ett universitetssjukhus enligt landskapens samarbetsområden. Alla landskap sköter uppgifter som berör räddningsväsendet, och inom samarbetsområdena kommer landskapen överens med det landskap som har ansvar för ordnandet om hur tjänsterna ska finansieras.
- 4) Ordnandet av miljö- och hälsoskyddet och livsmedelstillsynen, samt tillsynen över djurs hälsa och välbefinnande från kommunerna, regionförvaltningsverken och NTM-centralerna. En kommun som har tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser kan emellertid komma överens med landskapet om att överföra ansvaret för ordnandet till kommunen på denna punkt då de i lag stadgade kriterierna uppfylls.
- 5) Avbytar-service för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare från kommunerna.

- 6) Lantbruksförvaltningens och jordbrukarstödens administrationsuppgifter så att kommunernas servicenät (landsbygdsombudsmännen) fortfarande står till förfogande.

Landskapens uppgifter

Efter att uppgifterna överförts är landskapets uppgifter följande (landskapets uppgiftsområde):

- 1) Social- och hälsovården.
- 2) Förebyggande tjänster för att främja social välfärd och hälsa och stöd för kommunerna i form av experttjänster, förebyggande missbrukarvård, hälsoskydd samt regional alkoholförvaltning och tobakskontroll¹.
- 3) Räddningsväsendet: ordnandet av räddningsväsendet och akutvården tillhör de fem landskapen som upprätthåller universitetssjukhus i enlighet med landskapens samarbetsområden som anges i lagen om ordnandet av social- och hälsovård. Landskapen sköter uppgifter som berör räddningsväsendet och finansierar ordnandet av dessa tjänster.
- 4) Miljö- och hälsoskydd och livsmedelstillsyn, djurs hälsa och välfärd och dess övervakning. En kommun som har tillräckliga resurser för att sköta en uppgift kan emellertid komma överens med landskapet om att överföra ansvaret för ordnandet till kommunen (vanligen en stad) på denna punkt. Möjligheten till överförandet skulle förutsätta en bestämmelse i en speciallag samt att kriterierna fastställs i lag.
- 5) Regionutveckling och dess finansiering. I fortsättningen är det landskapet, inte längre landskapsförbundet, som är den i lag avsedda allmänna regionutvecklingsmyndighet som ansvarar för de regionutvecklingsuppgifter som enligt lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten tillhör regionutvecklingsmyndigheten och landskapsförbundet samt NTM-centralerna.
- 6) Ordnande och utveckling av regional samservice (innehåller förutom samservice i enlighet med bestämmelserna om samservice även förverkligandet av digital ärendehantering för en servicekanal samt ordnandet och produktionen av gemensamma tjänster med kommunerna

¹ Kommunerna har som allmän uppgift att främja välfärd och hälsa, men kommunerna behöver ändå landskapets social- och hälsovårdsrapportering och experttjänster inom social- och hälsovården.

då landskapet och kommunen enligt lagen kan erbjuda samma tjänster. Uppgiften innehåller även överlåtningen av lokaler och stödtjänster på avtalsbasis till de statliga myndigheternas regionala avdelningar såtillvida att detta inte kan genomföras inom ramen för regionförvaltningsverket).

- 7) Styrning av områdesanvändningen och byggandet samt skötsel av kulturmiljön.
- 8) Landskapets regionala planering av trafiksystem².
- 9) Den regionala planeringen och ordnandet av kollektivtrafiken samt statsunderstödsuppgifter, liksom även statsunderstödsuppgifter gällande privata vägar³. I detta sammanhang görs inga ändringar beträffande ordnandet av de uppgifter som enligt kollektivtrafiklagen tillhör kommunerna och deras samarbetsorgan.
- 10) Främjande av landskapets identitet, livskraft och kultur samt välfärd och idrott.
- 11) Utveckling och finansiering av näringslivet, näringarna och innovationsmiljöerna samt relaterade företags- och rådgivningstjänster⁴.
- 12) Utveckling av landsbygden samt främjande och finansiering av jordbruket, livsmedelsindustrin, landsbygdsnäringarna, lantbruksekonomi, fiskenäringen och vilthushållningen, jordbrukarstöduppgifter samt relaterade tjänster.
- 13) Ordnanande av avbytarservice för lantbruksföretagare och pälsproducenter samt den lokala myndighetens uppgifter gällande avbytarservicen.
- 14) Övervakning av växtproduktion och hälsa.
- 15) Ordnanande av arbets- och näringstjänster och främjande av integration: Inom arbets- och näringstjänsterna kan man då de i lag stadgade kriterierna uppfylls med avtal överföra serviceproduktionen till en kommun (stad) med tillräckliga resurser samt till aktörer inom privata eller tredje sektorn.

² NTM-centralernas och landskapsförbundens existerande uppgifter.

³ NTM-centralernas och landskapsförbundens existerande uppgifter.

⁴ NTM-centralernas och landskapsförbundens existerande uppgifter.

- 16) Separat fastställda uppgifter beträffande främjandet och planeringen av vattenförsörjningen, användningen och skötseln av vattentillgångarna, hantering av översvämningsrisker, regionala naturtillgångsuppgifter, samt genomförande av miljö-, vattenförsörjnings- och vattendragsarbeten, liksom även vatten- och havsvårdsuppgifter.
- 17) Produktion och spridning av information om miljön samt förbättring av miljömedvetenheten.
- 18) Regionala förberedelser som ingår i samhällets säkerhetsstrategi och stöd av denna, samt samordning inom ärenden som berör landskapets uppgifter.
- 19) Byggnadstillsynen i de landskap där landskapets alla kommuner med ett gemensamt avtal beslutat att överföra ordnandet av byggnadstillsynen till landskapet och riktat finansiering till detta ändamål.
- 20) De uppgifter som ingår i landskapets uppgiftsområde och som landskapets alla kommuner med ett gemensamt avtal beslutat att överföra till landskapet och som kommunerna riktat finansiering till.
- 21) Övriga uppgifter som landskapsförbunden för närvarande sköter på basis av lagen. Landskapen kan fortfarande utveckla utförandet av dessa uppgifter och samarbetet inom dem.
- 22) Utförande av internationella uppgifter och skötsel av internationella förhållanden som hör ihop med landskapets uppgifter.⁵

Riktlinjer om landskapens arbetsfördelning

⁵ Landskapsförbundens existerande uppgift i enlighet med 17 § i lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten.

Uppgifterna ordnas inom landskapsförvaltningen på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt genom att till tillämpliga delar utnyttja de förslag som gavs i utredningsperson minister Lauri Tarastis utredning: genom att ordna en del av förvaltningsuppgifterna på områden som är större än ett enda landskap, eller nationellt men centrerat i ett landskap. I den fortsatta beredningen beaktas dock landskapens naturliga samarbetsförhållanden och möjligheterna att komma överens om samarbete så som avses i landskapslagen.

Man fortsätter att samla skötseln av uppgifter och expertisen på samma sätt som nu efter att uppgifterna överförts till landskapen. Då sköts dessa uppgifter på ett område som är större än ett landskap.

Däremot har varje landskap den reella beslutanderätten om strukturfonder, näringsärenden och företagsstöd, samt ansvar för att utveckla landskapet. Detta tas i beaktande då man fattar beslut om samlandet av förvaltningsuppgifter och landskapens organs beslutanderätt.

Då uppgifterna omstruktureras minimeras förflyttningarna av personal från en ort till en annan.

Då landskapens verksamhet kommit igång kan de i fortsättningen komma överens om vidareutvecklingen av skötseln av de samlade uppgifterna. Landskapen arrangerar samarbetet och de gemensamma tjänsterna inom ramen för de egna besluten och de naturliga samarbetspartnerna så som avses i landskapslagen.

Riktlinjer om landskapens uppgiftsområden

Landskapen sköter de uppgifter som tillhör dem enligt lag, och till skillnad från kommunerna har de ingen allmän rätt att åta sig ytterligare uppgifter. Landskapens uppgiftsområden fastställs i landskapslagen. Landskapen sköter de uppgifter som ingår i det uppgiftsområde som avses i lag. I landskapslagen fastställs att ett landskap kan åta sig uppgifter som alla landskapets kommunerna överlåter till landskapet under avtal och som dessutom berör landskapets uppgiftsområde. I dessa fall riktar kommunerna även finansiering till landskapet för skötseln av uppgiften i fråga.

Byggnadstillsynen kan överföras till landskapet med ett gemensamt avtal för alla kommuner och om kommunerna riktar finansiering till skötseln av denna uppgift.

Uppgifterna gällande utveckling och finansiering av näringslivet, näringarna och innovationsmiljöerna samt relaterade företags- och rådgivningstjänster överförs till landskapen ovan (punkt 11). De lokala livskraftsuppgifterna tillhör kommunerna. I den förnyade lagstiftningen och dess verkställande framhävs kommunernas roll i att utveckla livskraften och utnyttjas i första hand fungerande existerande lösningar. I samband med reformen strävar man till att undvika uppkomsten av överlappande utvecklingsstrukturer inom uppgifter som främjar näringarna och livskraften.

Reform av regionförvaltningsverken

Av de sex existerande regionförvaltningsverken skapas en myndighet med nationell behörighet som verkar i regionala enheter/avdelningar. Överlappningarna mellan regionförvaltningsverken och de centrala ämbetsverken undanröjs. I samband med reformen centraliseras personalen inte till ett enda kontor.

Under den fortsatta beredningen utvecklas innehållet i laglighetsövervakningen för både landskapen och kommunerna som tillhör regionförvaltningsverken.

I samband med utvecklingen av social- och hälsovården ser man till att den offentliga och privata produktionen omfattas av likadana principer och likadan tillsyn. Inom social- och hälsovårdsreformen utförs denna beredning som en del av beredningen av lagen om ordnandet av social- och hälsovården och landskapslagen.

Målet med reformen av regionförvaltningsverken är förutom den nationella behörigheten även att finna lösningar som bäst främjar digitaliseringen och dess utnyttjande.

Under den fortsatta beredningen förnyar och förbättrar man samtidigt koordineringen av samhällets säkerhetsstrategi och beredskapen på störningar och exceptionella situationer på regional nivå så att man åstadkommer ett så tydligt system som möjligt som möter gällande krav. Förutom landskapens roll bör det utredas om myndigheternas gällande behörigheter motsvarar allvarliga mångfasetterade störningar som utvecklas snabbt.

Fortsatt beredning

De allmänna bestämmelserna om landskapens verksamhet, ekonomi och förvaltning inkluderas i landskapslagen, som bereds i projektgruppen för social- och hälsovårdsreformen och grundandet av självstyrande områden och i landskapslagens beredningsgrupp. Under denna beredning bereds ärenden som berör demokrati och beslutsfattande samt landskapsförvaltningens struktur och organisation. Regeringen fattar beslut om dessa då den drar upp riktlinjer för innehållet i regeringens proposition.

Finansministeriet tillsätter en projektgrupp och den beredningsorganisation som behövs för den fortsatta beredningen av regionförvaltningsreformen. Huvudansvaret för de ändringar i lagstiftningen som behövs tillhör ministerierna, som ska inleda beredningen omedelbart.

Som grund för beredningen används de detaljerade förslagen i utredningsperson minister Lauri Tarastis rapport (Valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon uudistaminen, finansministeriets publikation 3/2016) gällande uppgiftsöverföringar, med undantag av fall där regeringen gett andra riktlinjer eller ärendet bedöms på ett annat sätt i samband med beredningen av landskapslagen.

Målet är att regeringens utkast till proposition om genomförandet av uppgiftsöverföringen inom speciallagstiftningen, anvisning av finansiering till landskapsförvaltningen för skötsel av övriga än social- och hälsovårdsuppgifter, förslag för utvecklingen av regionförvaltningsverkets verksamhet och nationella behörighet, samt förslagen gällande ordnandet av miljöförvaltningens uppgifter ska vara klara innan slutet av 2016.

Landskapen inleder sin verksamhet den 1 januari 2019, och då upphör även NTM-centralernas, arbets- och näringsbyråernas och landskapsförbundens verksamhet, och deras uppgifter överförs till landskapen och ovannämnda statliga myndigheter. Samtidigt genomförs överföringen av uppgifter från kommunerna till landskapen.

Man strävar till att ge lagstiftningen som förutsätts av utvecklingsförslagen gällande landskapens och kommunernas laglighetsövervakning och innehållet i styrningen av denna under 2017.